

Norske arbeidstakere og korona: Økonomiske framtidsutsikter og arbeidsgiveres håndtering av koronasituasjonen

Rolf K. Andersen og Anne Mette Ødegård

Covid-19-viruset har rammet det norske arbeidsmarkedet hardt, og arbeidsledigheten er rekordhøy. Arbeidsplasser har blitt stengt som resultat av myndighetspålagte forordninger eller fordi markedet ble borte nærmest over dagen. Mange arbeidstakere er permitterte, helt eller delvis. For andre yrkesgrupper har krisesituasjonen ført til mer arbeid.

Vi har gjennomført en undersøkelse om hvordan arbeidstakerne oppfatter at koronaviruset påvirker deres arbeidssituasjon og egen økonomi. Konkret har vi spurt om arbeidstakerne:

- frykter å miste å miste jobben i løpet av 2020
- tror de jobber i samme virksomhet ett år frem i tid
- hvordan de tror egen økonomi vil være ett år frem i tid

I tillegg har vi kartlagt hvordan arbeidstakerne mener at deres arbeidsgiver har håndtert koronakrisens innvirkning

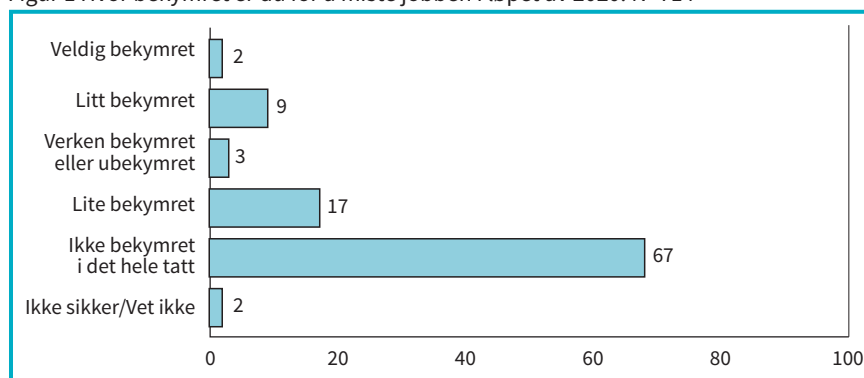
Spørsmålene er analysert i forhold til en rekke bakgrunnskjennetegn: Kjønn, alder, utdanning, husstandsinnkomst, sektor, fagforeningsmedlemskap, om man har blitt permittert eller arbeidsledig som følge av koronakrisen. Alle sammenhenger som kommenteres er statistisk signifikante med en sikkerhet på minimum 95 prosent.

Koronakrisens påvirkning på arbeid og personlig økonomi

Som allerede nevnt utløste koronakrisen en nærmest umiddelbar økning i arbeidsledigheten da store deler av landet ble stengt ned 12. mars. I løpet av kun få uker gikk vi fra drøyt 100 000 til om lag 400 000 arbeidsledige, den største ledigheten etter andre verdenskrig. Nedstengingen medførte et sjokk for arbeidslivet som knapt har vært sett tidligere. Samtidig kollapset oljeprisen, som en følge av uenighet om reduksjon i oljeproduksjonen. En oljepris på rundt 20 dollar fatet rammet den norske oljesektoren og leverandørindustrien på et tidspunkt der man så vidt hadde begynt å se en bedring etter at oljeprisfallet i 2014. Det norske arbeidslivet ble dermed rammet av en dobbelt krise.

Norske arbeidstakere spurt om hvor bekymret de er for å miste jobben i løpet av 2020. Dette er vist i figur 1.

Figur 1 Hvor bekymret er du for å miste jobben i løpet av 2020. N=714

Ett klart flertall av arbeidstakerne er ikke bekymret for å miste jobben i løpet av 2020. Drøyt tre av fire oppgir at de ikke er bekymret i det hele tatt. 11 prosent oppgir at de er litt eller veldig bekymret. Selv om antallet som er bekymret for å miste jobben kan fremstå som få, snakker vi likevel om ganske mange arbeidstakere, snaut 300 000.

Datagrunnlaget som det her vises til, er hentet fra en telefonundersøkelse som Fafo gjennomførte i perioden 14. til 21. april. I undersøkelsen har vi kartlagt hvordan covid-19 og den påfølgende krisa har påvirket ulike sider av folks liv. Vi har stilt spørsmål om hjemmeundervisning av barn, arbeidsliv og permittering, velferdsordninger og økonomiske virkninger av krisa samt holdninger til blant annet bistand. Undersøkelsen er gjennomført over telefon og med utgangspunkt i et representativt utvalg av befolkningen over 18 år.

Ikke overraskende er de som på intervju-tidspunktet var permitterte mer bekymret enn andre. Videre finner vi også at ansatte i privat sektor er mer bekymret for å miste jobben enn de som er ansatt i offentlig sektor.

Vi spurte også om arbeidstakerne så for seg at de om ett år fram i tid var i samme jobb som i dag, hadde begynt i en ny jobb, er i utdanning eller ikke hadde jobb. Totalt svarte 79 prosent at de tror de vil være i samme jobb som i dag, 10 prosent at de hadde skiftet jobb, mens 6 prosent ser for seg at de er i utdanning eller opplæring. Svært få svarer at de tror de ikke vil være i arbeid. De aller fleste har med andre ord tro på at de er hos samme arbeidsgiver ett år fram i tid. Arbeidstakere i fast heltidsstilling mener i større grad enn de som jobber deltid at de trolig er på samme arbeidssted om ett år. Det samme gjelder for husstander med inntekt på én million kroner eller mer, sammenliknet med arbeidstakere med lavere inntekt. Utdanning spiller også inn. De som har utdanning på 4 år eller mer fra universitet eller høyskole er mer trygge på at de er i samme jobb enn arbeidstakere med lavere utdanning. Det er vesentlig færre unge arbeidstakere (under 30 år) som tror at det er i samme jobb om ett år, sammenliknet med de som er eldre.

Vi spurte også om hvordan befolkningen, både de innfor og de som er utenfor arbeidsmarkedet (pensjonister, under utdanning mv.), ser for seg sin egen økonomiske situasjon ett år fram i tid. Majoriteten tror på status quo: 67 prosent mener deres egen økonomiske situasjon vil være den samme om ett år, 19 prosent mener de vil ha en bedre økonomisk situasjon, 10 prosent mener de vil ha en dårligere situasjon, mens 3 prosent er usikre.

Permitteringer og usikre arbeidsplasser rammer i hovedsak privat sektor. Samtidig er det flere i privat enn i offentlig sektor som tror at deres egen økonomiske situasjon blir bedre om ett år.

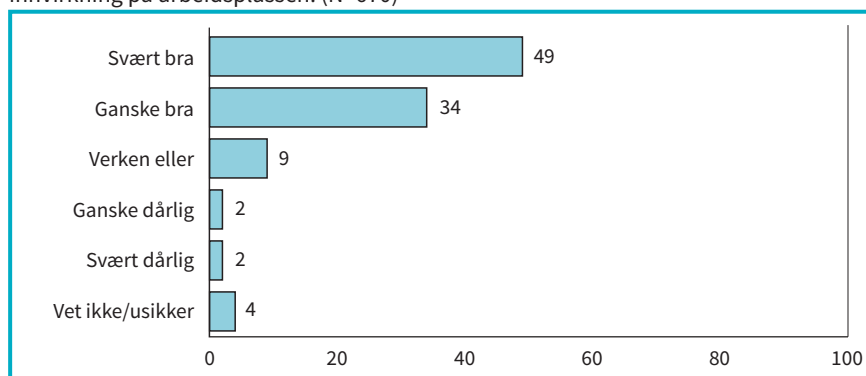
Samlet sett viser svarene på disse spørsmålene at det ikke er særlig framtidspessimisme å spore blant norske arbeidstakere. En forklaring kan være at mange av dagens arbeidstakere har opplevd to tidligere kriser. Først finanskrisen fra 2008 og fremover, deretter oljeprisfallet i 2014. Mens finanskrisen rammet hardt i mange land både i Europa og ellers i verden var den mye mindre merkbar i Norge. Alt i alt fikk den ingen stor innvirkning på folks tilknytning til arbeidslivet eller personlige økonomi. Riktignok ble bygg- og anleggsbransjen til en viss grad ble rammet, men dette ble det kompensert med at norske myndigheter brukte offentlige midler til å stimulere til økt aktivitet. Det samme skjedde også i forhold til noen andre næringer. Oljeprisfallet i 2014 var nok mer merkbart, men det rammet en begrenset del av norsk arbeidsliv: de som jobber innenfor de oljebaserte næringene og i leverandørindustrien. Det var også geografiske forskjeller, den var mest merkbar på Vestlandet. Virkningene av finanskrisen og oljeprisfallet i 2014 ble redusert ved hjelp av en ganske høy bruk av oljepenger fra myndighetenes side. Det fremstår som om det er en forventning til at vi også denne gangen skal gå klar av de verste virkningene av den krisen vi er inne i. Hva som blir resultatet, er det imidlertid altfor tidlig å si noe sikkert om.

Arbeidsgivernes håndtering av koronakrisen

Koronakrisen har rammet mange arbeidstakere, om enn på ulike måter. Som vist over er det mange som har blitt helt arbeidsledige eller permitterte. Samtidig er det mange som har fått snudd arbeidsdagen på hodet. I helsevesenet har man måttet håndtere en mulig koronaepidemi samtidig med beredskap også på andre områder. Lærere har måttet finne helt andre og digitale måter å drive undervisning på. Mange har blitt sendt på hjemmekontor på ubestemt tid,

og har måttet skjøtte jobben samtidig med å drive hjemmeundervisning for egne barn. Tiltak for å redusere smitte og beskytte de ansatte har preget varehandel og andre deler av servicenæringene. Selv om koronasituasjonen har rammet ulikt, er det knapt noen arbeidsplasser som har vært upåvirket av den. Vi spurte derfor arbeidstakere om hvordan de synes deres arbeidsgiver har håndtert koronakrisens innvirkning på deres arbeidsplass. Dette er vist figur 2.

Figur 2. Hvordan mener arbeidstakere deres arbeidsgiver har håndtert koronakrisens innvirkning på arbeidsplassen. (N=670)

Et klart flertall av arbeidstakerne mener at deres arbeidsgiver har håndtert krisen bra. 49 prosent svarer svært bra mens 34 prosent svarer ganske bra. Kun 4 prosent svarer at deres arbeidsgiver har håndtert krisen dårlig. Selv om svarene er ganske unisone, finner vi noen forskjeller når vi ser på ulike bakgrunnskjennetegn. De som var permittert på intervju-tidspunktet svarer i mindre grad

«svært bra» enn de som var i arbeid. Vi finner også at de som tror de er i samme jobb ett år fram i tid i større grad svarer «svært bra», sammenliknet med andre. Heltidsansatte er også i større grad enn deltidsansatte enige i at arbeidsgivers koronahåndtering er svært bra. De med lav husstandsinntekt (under 400 000 kroner) er i mindre grad fornøyd enn de som tjener mer. Vi finner derimot ingen signifikante forskjeller i vurderingen av dette spørsmålet mellom arbeidstakere i privat og offentlig sektor.

Avslutning

På bakgrunn av disse resultatene, ser vi ingen utbredt kriseforståelse blant norske arbeidstakere. De aller fleste svarer at de ikke bekymret i det hele tatt for å miste jobben i løpet av 2020, dette til tross for både koronakrise og oljeprisfall. Det store flertallet mener de vil være i samme jobb som de var på intervjuet ett år frem i tid og at økonomien deres vil være like god eller bedre i det samme tidsperspektivet. De mener også at arbeidsgiverne har bestått krisehåndteringstesten i den innledende fasen

Til tross for de ovennevnte forskjellene, er imidlertid variasjonen i hovedsak knyttet til om arbeidstakerne mener arbeidsgiver har håndtert koronakrisen «svært» eller «ganske» bra. Disse forskjellene rokker med andre ord ikke ved det overordnede bildet om at arbeidstakerne mener at arbeidsgiverne har håndtert innledningene på koronakrisen på en god måte.

av koronaepidemien. Flertallet mener at til tross for koronasituasjonen bør man ikke akseptere større inntektsforskjell eller reduserte rettigheter. Samtidig mener et vesentlig mindretall at dette er noe man må akseptere for å sikre økonomisk vekst etter koronakrisen. Om arbeidstakerne er overoptimistiske er det for tidlig å si noe sikkert om. Det er også lettere å være positiv, til både arbeidsgivere og myndigheter, når man selv ser positivt på framtiden.